

Rhowch statws "gweithiwy'r allweddol" i bractisau deintyddol a'u staff

Y Pwyllgor Deisebau | 13 Hydref 2020
Petitions Committee | 13 October 2020

Cyfeirnod: RS20/13682-4

Rhif y ddeiseb: P-05-1014

Teitl y ddeiseb: Rhowch statws "gweithiwy'r allweddol" i bractisau deintyddol a'u staff

Geiriad y ddeiseb: Yn ystod cyfnod cychwynnol y Coronafeirws, er syndod mawr i bractisau deintyddol, cawsom ein categorio fel sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau meddygol nad ydynt yn rai hanfodol, a hynny er gwaethaf y ffaith ein bod yn achub bywydau drwy ddarparu gofal brys i bobl sydd wedi'u heintio a thrwy ganfod achosion o ganser y geg yn gynnar. Mae risgiau systemig enfawr yn gysylltiedig ag iechyd y geg gwael na ellir eu hanwybyddu. Yn ogystal, nid ydym am fod mewn sefyllfa eto lle gallai ein cleifion orfod dioddef poen yn sgil rheoliadau gan Lywodraeth Cymru sy'n cyfyngu'n ddifrifol ar yr ystod o driniaethau brys sy'n bosibl.

Am ddegawdau, mae deintyddiaeth wedi arwain y ffordd o ran rheoli achosion o draws-heintio a defnyddio cyfarpar diogelu personol (PPE). Ynghyd â chreu manau aros lle gellir cadw pellter cymdeithasol, mae practisau deintyddol bellach wedi sicrhau bod ganddynt PPE o'r radd flaenaf, gan gynnwys anadlyddion a gynau llawn, a hynny er mwyn sicrhau eu bod yn amddiffyn eu hunain, eu staff a'u cleifion, gan liniaru'r risgiau waeth beth yw'r gyfradd heintio yn yr ardal dan sylw.

A wnewch chi gefnogi ein hymdrechion i barhau i ofalu am ein cleifion a darparu'r triniaethau deintyddol yr ydym yn barnu eu bod yn briodol, hyd yn

oed os bydd cyfyngiadau symud lleol neu genedlaethol yn cael eu hailgyflwyno?

1. Cefndir

Ar 17 Mawrth 2020, fe wnaeth [Llythyr gan Brif Swyddog Deintyddol Cymru](#) nodi nad oedd deintyddiaeth 'fel arfer' bellach yn gynaliadwy oherwydd pandemig y coronafeirws. Sefydlwyd Canolfannau Deintyddol Brys ledled Cymru, gyda staff yn gwisgo ac yn defnyddio offer amddiffynnol personol (PPE), er mwyn cynnig darpariaeth gwasanaeth deintyddol brys ym mhob Bwrdd Iechyd.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru [Gofal deintyddol yn ystod pandemig COVID-19: canllawiau i dimau](#) ar 8 Ebrill 2020, a oedd yn esbonio sut y dylai timau deintyddol weithio o 23 Mawrth 2020 yn ystod pandemig y coronafeirws.

Mewn [datganiad](#) ar 6 Mehefin 2020, dywedodd y Prif Swyddog Deintyddol fod deintyddion yng Nghymru wedi aros ar agor ar gyfer gofal brys drwy gydol y cyfnod clo. Roeddent wedi gweld 10,000 o bobl mewn practisau ac wedi darparu 125,000 o ymgynghoriadau o bell, drwy wasanaeth ffôn neu wasanaeth fideo. Roedd lleddf fu poen a gwrthfotigau wedi parhau i gael eu rhagnodi lle bo angen.

Agorwyd pymtheg canolfan gofal deintyddol brys i gwmpasu'r wlad gyfan. Fe wnaeth y canolfannau hyn ddarparu triniaeth frys i fwy na 4,000 o bobl, a oedd yn

cynnwys tynnu dannedd, agor dannedd i ddraenio crawniadau a thrin anafiadau trawmatig.

Fe wnaeth Llywodraeth Cymru gyhoeddi [Cynllun Llacio'r Cyfyngiadau Pandemig ar gyfer Deintyddiaeth yng Nghymru](#) ar 4 Mehefin 2020. Roedd y cynllun hwn yn darparu gwybodaeth am y **lefelau llacio** a pha wasanaethau deintyddol fyddai ar gael o dan bob lefel. Hefyd, cyhoeddwyd [Adfer gwasanaethau deintyddol yn dilyn COVID-19: canllawiau](#).

Ar 16 Mehefin 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y [Broses Weithredu Safonol](#) ar gyfer Darparu Gweithdrefnau Cynhyrchu Aerosol (AGP) ar gleifion deintyddol nad oes ganddynt COVID-19, a nododd strwythur statws coch/ambr/gwyrdd ar gyfer llacio'r ymateb i Covid-19.

Fe wnaeth [Llywodraeth Cymru gadarnhau](#) ar 30 Mehefin 2020 fod gwasanaethau pellach yn cael eu hadfer yn raddol, er ei bod yn debygol y bydd cryn amser cyn y bydd yr ystod lawn o wasanaethau – gan gynnwys y gweithdrefnau deintyddol hynny sy'n cynhyrchu aerosolau – yn cael eu hailgyflwyno. Roedd modd i wasanaethau deintyddol symud i'r lefel ambr o ran llacio, a oedd yn golygu bod pob practis deintyddol yng Nghymru yn gallu agor o 22 Mehefin 2020 ar gyfer gofal brys nad yw'n cynhyrchu aerosolau.

Ar 8 Medi 2020, gwnaeth y Prif Swyddog Deintyddol [ddatganiad](#) ar brotocol cyfyngiadau symud lleol ar gyfer Cymru, ar ôl i'r cyfyngiadau symud lleol cyntaf yng Nghymru gychwyn yng Nghaerffili. Yn y datganiad, pwysleisiodd y Prif Swyddog Deintyddol y ffaith mai ar y lefel ambr y mae Cymru o hyd, ac o ganlyniad mae rhai gofynion yn parhau i fod mewn grym ar gyfer gwasanaethau deintyddol. Aeth y Prif Swyddog Deintyddol ymlaen i ddweud y gall practisau symud rhwng ambr uchel ac isel yn seiliedig ar amgylchiadau lleol. Er mwyn dilyn cyfyngiadau teithio a threfniadau cloi lleol, mae angen i bractisau ganolbwyntio ar ofal brys a hanfodol a pheidio â gwahodd cleifion i deithio i mewn neu allan o'r ardal gloi lleol i gael gofal ac asesiad arferol y mae modd eu hoedi.

2. Camau gweithredu gan Senedd Cymru

Rhoddodd Cymdeithas Ddeintyddol Prydain yng Nghymru dystiolaeth i'r Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon ar [2 Gorffennaf 2020](#). Yn ystod y cyfarfod, nodwyd nad oedd deintyddion wedi'u rhestru'n benodol fel gweithwyr allweddol ar wefan Llywodraeth Cymru a chafwyd tystiolaeth anecdotaidd nad

oedd rhai deintyddion, ac yn fwy felly eu timau, yn gallu manteisio ar ofal plant yn ystod y pandemig.

Yn dilyn ei thystiolaeth i'r Pwyllgor, cyflwynodd Cymdeithas Ddeintyddol Prydain yng Nghymru **dystiolaeth ysgrifenedig** i gefnogi'r materion a godwyd. Roedd y dystiolaeth ysgrifenedig hon yn nodi rhai meysydd lle hoffai Cymdeithas Ddeintyddol Prydain yng Nghymru weld camau'n cael eu cymryd ar unwaith, gan gynnwys:

Nodi holl aelodau'r tîm deintyddol fel gweithwyr allweddol

Mae angen bod holl staff practisau, gan gynnwys contractwyr preifat, yn gallu gweithio a darparu gofal wrth lacio'r cyfnod clo. Heb statws gweithwyr allweddol, nid yw llawer o ddeintyddion yn gymwys i gael gofal plant, yn enwedig wrth i ni symud tuag at wyliau'r haf. Mae ymestyn statws gweithwyr allweddol i'r tîm deintyddol cyfan yn hanfodol.

Mae'r sefyllfa wedi newid ers i Gymdeithas Ddeintyddol Prydain yng Nghymru gyflwyno ei thystiolaeth ysgrifenedig, ond nid yw'n eglur beth fyddai statws aelodau timau deintyddol mewn unrhyw gyfnod clo yn y dyfodol.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir ar adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.